

„Soča“

izhaja vsak petek o pol dne in velja s priloga „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošli prejeman ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom, naročimo znižamo, ako se oglase pri upravitelju.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravni (na par) „Sočinimi“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznaniła

in „poslanice“ plačujejo se za štiritipno petil-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,

7 „ „ „ 2 „ „

6 „ „ „ 3 „ „

Večkrat — po pogodbi. Za večje šre po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunki ulici in v Šolski ulici po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravitelju „Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravitelstvo je v Marzinjevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Slovenske šole v Trstu.

Interpelacija posl. Spinčiča in tovarišev do njegove ekscelence ministra nauka, v seji drž. zbornice dne 27. oktobra 1893.

V seji mestnega sveta tržaškega z dne 19. t. m. bila je med ostalim na dnevnem redu tudi naslednja točka: „Predlog šolske komisije, da se k novim komisijonalnim razpravam o prošnjah za osnovo slovenskih šol v mestu ne odposlje noben zastopnik.“ Ta predlog se je v prejel z vseni proti glasovom slovenskih mestnih zastopnikov.

Podpisani nočejo opisovati zgodovine petičij za osnovo slovenskih narodnih šol v mestu tržaškem; ta zgodovina se je opisovala že večkrat in poslednje v seji visokega državnega zbora dne 28. januarja t. l.

Naglašujot le to, da je že v letu 1883, 1400 staršev predložilo občinskemu zastopu petičijo za osnovo slovenskih narodnih šol v Trstu; da je ta zastop v letu 1884 prišel na dnevni red preko te petičije; da se je odklonil dolžni obok, predložen v letu 1887 deželni šolski oblasti in v letu 1888 o. kr. ministerstvu za nauk in bogoslužje, da je o. kr. šolska oblast odklonila drugo v novejši dobi predloženo petičijo ter se je vsled reskurza na o. kr. ministerstvo za bogoslužje in nauk v letu 1892 zankazala komisijonalna razprava; da je občinski zastop, ki je bil povabljen odposlati svojega zastopnika k tej razpravi, odklonil povabilo, da je mestni magistrat kot okrajna šolska oblast odklonil petičijo, da se je občinski zastop, vnovič povabljen izreči svojo mnenje, v seji 15. septembra 1892 izrekel proti osnovi slovenskih narodnih šol v mestu tržaškem; da se torej tržaškimi Slovenci, avstrijskim državljanom, vžle vsem prošnjam, vloženim v poslednjih desetih letih, vžle vsem državnim osnovnim in državnim šolskim zakonom, ne dovoljujejo sredstva za izobraževanje v njih lastnem jeziku, mej tem ko dobivajo Italijani, tudi Italijanski državljan, taka sredstva v polni meri in mej tem ko se po okolici, obljedeni od Slovencev, polagoma snujejo italijanske vsprotednice; in da se občinski zastop opetovano brani odposlati svoje zastopnike k komisijonalnim razpravam in se torej vnovič pričinja žalostna igra s tržaškimi Slovenci, dovoljujejo si podpisati povprašati njeg. ekscelenco, gospoda ministra za nauk:

Listek.

Vseh mrtvih dan.

V Gorici, 2. nov. 1893.

Ljubi čitatelj, nikar naj se ti ne zbirati ustnici k prezirljivemu posmehu, ko si prebital ta naslov, češ, zapet stare že sto in stokrat obrabljene fraze mi ponuja ta podlistkar, škoda prostora za nje. Toda veruj mi, da jaz danes prvič z okorno roko zapisujem svoje utise, katere sem prinesel s pokopališča; ne dajo mi miru, da jim moram dati odduška ter spustiti jih prosto med svet.

Vseh mrtvih dan! Da, letošnji dan je pomemben tudi za me, kajti — se vedno teptom travo po tej „solzni dolini“, daki se me že davno obdoli za krtovo kraljestvo. In da danes je slo v večnost že več miliji iskrenih prijateljev, ki so žalostno zmagali z glavo, ko so zrl v moje vene lice. Jaz sem še tu a oni? Kaj je ž njimi?

Jaz sem torej še tu in pišem o dnevu, polnem globoke, tihe poezije. Ni ga morebiti pesnika, ki ni opeval tega dne. Naravno, saj ni človeka, kateremu bi na „vseh mrtvih dan“ ne pretresal duše spomini predrage osebe, ki zdaj spi nezdravno spanje in čaka zopetnega — večnega življenja.

Slab, in zelo neprijeten dan smo imeli učeraj popoldne; deževalo je, po ulicah in cestah pa je ležalo svetovnoznano gorisko blato. Vendar je bilo v Gorici vse živo, vse je drlo proti slovečemu „žalčnemu kraju“, kjer so napili mestni očetje za drag denar oskrbeli — kopalnice za mrtve. Voz za vozom drljal je

„Ali je pri volji njegova ekscelence, z vso odločnostjo in nemudoma izdati naredbe, da se vendar enkrat — in če že res ne gre drugače, na državne stroške, kakor se je to zgodilo pri tankaj obstoječih nemških deskah in dekliskih narodnih šolah — ustrože v državnih osnovnih in državnih šolskih zakonih utemeljenim prošnjam tržaških Slovencev, avstrijskih državljanov, za osnovo šol s slovenskim učenim jezikom v mestu tržaškem, in da se po takem ustrože določilom državnega osnovnega šolskega zakona.“

Na Dunaju, dne 27. oktobra 1893.

Spinčič, Alfred Coronini, Schwarz, Perič, Biankini, Dapar, Seichert, Formanek, dr. Sil, Sokol, Schlesinger, dr. Brzorad, dr. Gessmann, Schneider, dr. Kaizl, dr. Laginja, Purgart, Breznovsky, Rozkošny, Hoch, dr. Slama.

Prememba volilnega reda.

Danes teden je poslanska zbornica dunajska nadaljevala razpravo o vladini predlogi volilnega reda. Razprava se je vsela skoro pri praznih klopeh, kajti vse zanimanje poslancev bilo je obrnjeno drugam, o čemur govorniki na drugem mestu. Tudi so poslanci vedeli, da ta predloga ne postane nikdar zakon, zato se niso več brigali, kaj razni govorniki navajajo za predlog ali proti nji. Toda prememba volilnega reda je na dnevnem redu in zelo dvomimo, da bi se dalo to uprašanje zopet odpraviti s posrja; treba ga bo rešiti, ako bodo višji krogi hoteli zaprečiti hujše zlo. Zato poročamo tudi mi o zadnjih dveh sejah o tej vladini predlegi.

V petek: Posl. dr. Pattai pripoveduje, da je Bismarck uvedel splošno volilno pravico in odpravil dijete, da se znebi parlamentarev in politikov po poklikih. Popolnoma se njegov namen ni izpolnil, in sicer zato, ker prebivalstvo jednega okraja nima enakih interesov in ne samo, da ni zastopana najšina, ampak časih celo večina ne. To je rodilo nasvet, naj se volilni okraj razdeli ne po krajih ampak po poklicih. Tak parlament bi pa bil nesposoben za vsako delo, ker so si interesi posamičnih poklicev preveč navskriž. Najboljši bi bil mešan sistem. Sedanje volitve v mestih naj dajo produktiv-

nemu mešanstvu zastopnike, navadno pa se izvolijo zastopniki kapitalističnih interesov. Mureutherjev predlog ima napako, da organizuje delavce kol stan brez imetja. Prebivalstva ni razdeliti v kaste, katerih jedna je vrh druge, ampak po — enakopravnih — poklicih, ki stoje vsi v isti vrsti. Tudi če se uvede splošna volilna pravica, razumnostvo ne izgubi svoje veljave. Vlada je predložila zakon o kmetijskih zadrukah. Tem zadrugam naj se da volilna pravica. Trgovski in obrtni stan imata že svoje zastopnike, poslance trgovinskih in obrtnih zbornic, a ti so navadno zastopniki veletrgovinskih in veleobrtinskih interesov, zato je treba skrbeti, da dobé tudi mali obrtniki svoje zastopnike. Liberalna stranka, ki govori sedaj za mešanstvo in za kmeti, stan, je bore malo storila za interese teh stanov. Volilne kurije veleposesnikov ni moči odpraviti, ker je veleposesnikov in zastopnikov trg, zbornic skoro tretjina v parlamentu. Veleposesniki se ustavljajo volilni reformi le, ker se boje za svojo kurijo. Dokaz, da zna čitati in pisati, kdor zahteva volilno pravico, je nezaupnica ljudski soli, in nezadosten kol dokaz naobrazenosti. Voditelji velikih strank pobijali so vladno predlogo, a tudi drug drugega. Socijalni demokratje so plod kapitalističnega postopanja z delavci. Noben fevdalec ne ravna tako s svojimi delavci, kakor kak tovarnar ali kaka delniška družba s svojimi. Vrh tega se delavcem vedno propoveduje: Vas boj je brezupen! Očita se jim tudi, da nimajo vere. Kako naj jo imajo, ko vidijo, da izhajajo delodajalci brez nje prav dobro? Na Dunaju pridobivajo krščanski socijalisti vedno več tal. Človeško družbo je mogoče le počasi reformovati. Liberali tomajajo Hohenwartov govor tako, da jim je ž njim konservativna stranka pomnila zvezo. Kdo vé, če je Hohenwart imel ta namen, sicer pa je tudi dvomljivo, da bi liberalno mešanstvo hotelo pristopiti v konservativni tabor.

Posl. Peschka povdarja, da je velika večina kmetijskega stanu na Češkem, na Moravi in na Koroskem liberalna. Pattai se usiljuje kmetom kol rešitelj. Govornik pravi, da kol kmetovalec protestuje zoper vladno volilno reformo. Socijalisti bi v kmetijskih občinah na Češkem dobili vsaj deset mandatov, če bi se uvedla splošna volilna pravica. Vlada hoče uvesti moderno anar-

je obetalo brezskrbno prihodnost. Pri narodni slavnosti v T. . . si po dolgem času zopet videl njo, ljubeznu Emilijo, svojo sestričino — brez očeta. Dá, dá, očeta ni poznala, rešila, da je živel, razuzdano, samopasno, v obilnosti. . . . Sedeli smo skupaj v gledišču. Nastopil je operni pevec J. N., takrat v cvetu svoje slave, in čarolno prepeval:

„Kaj pa je tebe treba bilo. . .

Deté ljubó, deté lepó?“

Emilija je nekaj časa komaj zadrževala solzé, a ko so iz pevčevih ust obupne doneli glasovi:

On, ki je sam bil oče tvoj

Šel je po svetu Bog vé kam

Mene in tebe — — — — —

tedaj so ji pridrele goste solzé doli po bledem licu. . . . Umela sva, kaj je ta čas čutila in trpela uboga Emilija! Ti, Tone, si prvi poskušal tolažiti jo, glas se ti je tresel in zastajal ti v grlu. In ko je pevec burno, strastno popeval:

„ . . . Al' te je bilo treba al ne,

Vendar jaz srčno ljubim te“ . . .

tedaj si tudi Ti, Tone, pritiskal njeno roko in . . . v tvoji blagi duši vskipli je čut, da hoče osrečiti svojo nesrečno „polusestričino“; — srce ti je bilo polno pevčevih glasov:

„ . . . Al' te je bilo treba al'ne,

Vendar jaz srčno ljubim te“ . . .

Bil sem priča vajini ljubezni, vajini zaroki — in veselil sem se z vama; bližal se je čas poroke, srečna je bila Emilija, srečen si bil tudi Ti, Tone.

Po vojaških vajah inčla se je združili Emilija s Teboj. Komaj sta čakala, da vama napočí ta dan!

hijo, ker ni mogla oživiti sredovečnega fevdalnega sistema. Položaj v Avstriji je sedaj tak, kakor je bil leta 1848. Ker se je večina parlamenta izrekla zoper vladno, naj Taaffe odstopi. To bi bilo jedino pravilno.

Posl. dr. Kaizl pravi, da je odpor liberalcev zoper volilno predlogo naraven, ker se naslanja na načela liberalizma in na narodnostne interese. Liberalcem se ne more odrekat, da so brez ovinkov pripoznali svoj brezmejni strankarski egoizem in brez najmanjše skromnosti postavili v jedno vrsto obstanek države z obstankom njihove stranke. Ko bi bilo res, da Avstrija brez hegemonije in privilegovanega prvenstva Nemcev ne more obstati, potem bi bilo bolje, da ni nikdar nastala, ker mora vedno biti zavoljšče krivice in nesvobode. Nemško posebno stanje je pravi brezozorni pritisk na Slovane, leta 1873, se je to imenovalo ustavovernost. Skromna, kakor je, se levica ne identifikuje samo z Avstrijo, nego tudi z avstrijskim nemštvom, daki se nismo slišeli, da bi se bili nemški mecionaleci, protisemiti in nemški konservativci odkrili svoji narodnosti. Jedni socijalisti hočejo vzbuditi mnenje, da jim ni narodnost nič, ali če kje, tako prefrajo v tem oziru z mladostno naglostjo in to prav po nepotrebnem. Kar se tiče vere in kršćanstva, naj omenim, da se je pri razgovoru mej socijalizmom in nemškim društvom za etično kulturo pokazalo, da je socijalizem dovzeten za etične motive in pozna važnost etičnega življenjskega reda. Kar se dostaje stališa, na katero se je postavil socijalizem napram narodnosti, tako uči praksu, da pa pripoznavajo socijalisti vsem narodom popolno ravnopravnost. Vsakemu puščajo kar ima, in če socijalizem doseže, da se bo narodno mišljenje kazalo bolj v ljubezni do lastnega naroda nego v sovraštvu zoper tuji narod, bo to najboljša rešitev narodnostnega uprašanja. Mladostni smatramo socijalistične delavce za važen sestavni del našega naroda. Uprašanje o splošni volilni pravici je z vladno predlogo načelno priznано in je postalo akutno. Naj reakcionarna odpornost tudi za nekaj časa združi Plenerja, Hohenwarta in Stadnickega, naj se trozvezna večina še tako utrdi — vladna predloga ni samo obljuba, ona je dokaz, da so najnižji in najvišji sloji spoznali, da je splošna volilna pravica jedino in najboljšo zdravilo

Vrnil si se od vaj, a kakošen! Lice ti je bilo blede, vilo, oči že vidno udre; prehladil si se, ker ves vroče in moker si utolažil ludo žepo pri bistrem studentku blizu Celja. Poroko smo odložili — odložili za zmeraj!

In zdaj potiváš pod to gomilo, Tone, katero Ti je danes krasno uredila Emilija, ki čepi tu poleg mene in toči solzé na ono ped zemlje, ki je za vedno zagrnla njeno srečo, njen največji zemeljski blagor.

Nisem mogel dolgo gledati tužnega prizora, rosnim očesom sem krenil dalje.

Zopet stojim ob grobu, ki krije meni ljubezn pokojnika. Toda tudi tu nisem sam ob mladem grobu, katerega trava še ni prerasa. Mlada gospa, ne so pol-roletna, sloni ob krasnem spomeniku, zakriva si z belo ruto zarlele oči, a še izpod rute lije vroč curek solzá na beli kraski mramor. Teško je bilo pri sreči tudi meni. Uloga, uboga. Koliko je morala pretrpeti, predno je omečila trdosrčne starše, da so privolili v zvezo z njim! In ko so se ji izpolnile srčne želje, ko je menila, da solnce sreče je vzšlo za njo na življenja obzorju, tedaj je prihrul vihar v njeno tiho domovanje, posvečeno ljubezni in čemu, ter okrutno uničil vse njene sladke sanje, vse njene nade! Odnosi so ji iz hiše njega, ki je bil njen najdražji zaklad, in položili ga k večnemu počitku na tem mestu. Tri mesece potem dobila je sinka, kateremu je dala njegovo ime; sirota, ti ne boš poznala svojega očeta, ki bi bil takó rad videl dan tvojega rojstva! In kaj je čutila tisti dan ona, ker ni bilo poleg tvojega roditelja? Žalostni spomini, proč od tod, dalje, dalje. . . .

In utopljen v take misli stopal sem memo dalje od groba do groba. Koliko žalosti, koliko gorja! Glej tu na obraslen grobu čepi sključena starica; gotovo je

zoper starodavno bolezen naše države. Ideja gotovo zmaga, mej premaganci pa nas ne bo!

Posl. Krzepek očita vladi, da se ni nikdar brigala za kmeti, sedaj pa hoče s svojo predlogo zaneti boj mej kmetom in njegovim hlapcem. Jedro države je kmeti, stan in ta je jedin v odporu zoper vlado in Taaffeju pokaže, da je močnejši, kakor on.

Posl. Romančuk pozdravlja vladno predlogo z zadoščenjem in se veseli, da je vlada opustila nepolitično politiko. Vsakdo prizna, da je treba razširiti volilno pravico. Sicer so največje stranke predlogo odklonile, ali iz nasprotujočih si razlogov. Vse tri tožijo, da bi ta predloga škodovala njih politično posestno stanje, ne uprasha pa, če je ta posest tudi pravična. Malorusi niso tako zastopani, kakor bi morali biti, da je volilni red pravičen. Vladni načrt je podlaga pravični volilni reformi, zato izjavlja govornik, da misli glasovati za vladno predlogo, če se bodo ob enem uvedle neposredne volitve v kmetijskih občinah in če se pomnoži število poslancev.

V soboto: Posl. dr. Gessmann pobija najprej razloge, s katerimi so levicariji podkrepljali svoj odpor zoper vladno predlogo, očita jim Lloydovo podporo in celo vrsto drugih lopovščin ter oklešči potem prav srečno poljskega grofa Stadnickega, ki je na nečuten način napadal delavce. H koncu izjavlja Gessmann, da bo njegova stranka glasovala za Paltajevu predlogo, če bi bila ta odklonjena, pa za vladni načrt.

Posl. dr. Menger očita predgovorniku, da ga vodi golo sovraštvo in nebrzdna strast proti liberalcem in da hoče maso prebivalstva nahujskati zoper liberalno stranko. Pravi, da je Gessmann mojster zavijanja. Kar je rekel o Lloydovi podpori in kar se je o tem govorilo na shodih, je laž. Pravi se, da smo Lloyd darovali 50 milijonov goldinarjev. Podpora se je dovoila za vožnje, kakor jo dovoljujejo druge države enakim podjetjem. Govornik pobija na to Gessmannove trditve glede dunajske trgovinske zbornice in se bavi potem z volilno prenosno. Pravi, da je o tej stvari pribečel v „Neue Fr. Presse“ več člankov ter opravičuje tamošnje svoje trditve. Gospodarski razvoj ne sili na uveljavljanje socij. nih teorij, kakor se govori. Te teorije so znanstveno neutrne in krive in to je eden razlogov, da se zoperstajajo liberalci splošni volilni pravici. Mej socijalisti je mnogo poštenih idealistov, ali včilek temu delajo na poostrenje gospodarskih nasprotstev mej svojimi somišljeniki in članih imovitih slojev. Liberalna stranka se je vedno poganjala za svobodo in humaniteto; tudi sedaj ne pozabi svoje naloge ter bo odločno in brez zadržka delovala na to, da dobe politično brezpravni življi svoje zastopstvo v parlamentu, ali tako, da ne bode mogla nastati kaka politična zmešnjava niti kaka gospodarska nesreča.

Posl. Biankini govori najprej v hrvaškem jeziku in nadaljuje potem nemški. Pravi, da je Dalmacija pri volilni reformi samo posredno interesovana, ker je le začasno zastopana v državnem zboru. Pravo mesto dalmatinskih poslancev je v dež. zboru hrvaškem. Noben pravi Dalmatincev ne tajajo hrvaškega drž. prava, če pa se oglašajo posamičniki zoper to pravo, niso to domaćini, ampak priseljenci. Moderno zakono-

dajstvo za take hudodelce se ni določilo nikake kazni, ker ni mislilo, da so take gorostasnosti sploh mogoče. Kaznovati jih je torej jedino le z javnim zaničevanjem. Sedanja doba, v kateri dobivajo demokratična načela vedno več veljave, zahteva, da se uvede splošna volilna pravica, ali kurij ni smeti pridržati, ker je tak volilni sistem pravi nezmisel. Govornik izjavlja, da se mu jedino mladočeski predlog o volilni pravici vidi srečen. Sedanji volilni sistem je skrajno nepravičen in če se v Dalmaciji in v Istri se nahajajo nasprotniki hrvaškega državnega prava, tako je to le posledica tega volilnega sistema. Kakor v trojedini kraljevini tako je tudi hrvaški narod v Dalmaciji tlačan in da se naredi konec sedanjem ponarejanjem javnega mnenja, uvedi je splošno volilno pravico, ki bo tudi pomagala priboriti zopetno samostalnost hrvaške države.

Prijaznost mestnih očetov do Slovencev.

Mestni zastop goriski dal je vsako leto nekaj denarne podpore tukajšnji nemški zasebni ljudski šoli. Zaradi tega so mnogi rodoljubi večkrat nagovarjali odbornike „Sloga“, naj bi se tudi naše društvo obrnilo do mestnega zastopa s prošnjo za podporo slovenskim zasebnim ljudskim šolam.

Odbor se je še le letos odločil, da je podal mestnemu zastopu prošnjo za podporo. Vedel je, da prosi brez uspeha, ker znana je zagrizenost, ki vlada v mestni hiši. Toda hotel je poskusiti naše mestne očete, če imajo še kaj hladnega razuma v presojevanju naših odnosajev, ali se dajo voditi edino le od svoje -- mržnje do vsega, kar je slovensko. „Slogina“ prošnja se je glasila:

Slavno starešinstvo glavnega mesta goriskega!

Podpisano društvo, vedoč, da na ozemlju mesta goriskega, ki šteje obilico občanarjev slovenske narodnosti, ni javne ljudske šole s slovenskim učenim jezikom razen one v davčni občini Staragora, ki je oddaljena nad štiri kilometre od mesta goriskega, otvorilo je početkom šolskega leta 1893/94 otrokom slovenske narodnosti, ki bivajo stalno v mestu goriskem, svojo štirirazredno ljudsko šolo s peterimi razredi ter sprejelo v svoje zavode v ulici Bartellini in sv. Klare 272 otrok, za katerih pouk bi morala skrbeti na podlagi državnega in deželnega šolskega zakona mestna občina goriska.

Ker ni pravično, da bi zasebno društvo trpele stroške, ki postavno tičejo mestu, ker društvo nima rednih in gotovih dohodkov, s katerimi bi moglo zagotoviti pokritev potrebnih stroškov, in ker bi bila velika škoda za otroke, ki so šolski dolžnosti podvrženi, ako bi se morali šolski zavodi v sredi leta zapreti vsled pomanjkanja potrebnih gmočnih sredstev, prosi podpisano društvo:

1. naj mu blagovoli slavno mestno starešinstvo določiti in izplačati primerno podporo za leto 1893/94, ker uči in odgojuje 272 šolski dolžnosti podvrženih otrok, za katerih pouk bi morala postavno mestna občina skrbeti;

2. naj blagovoli slavno mestno starešinstvo za časa poskrbeti za potrebne ljudske šole s slovenskim učenim jezikom v mestu goriskem, da ne ostanejo šolski dolžnosti

tam ženin za nevesto, prijatelj za prijateljem. Koliko najrazličnejših spominov se tu vzbuja v živčnih srcih za onimi, ki so zakopani pod našimi nogami?!

V takih mislih dospel sem tje gori do uvisene prostora, kjer stoji krasen spomenik, kateri je postavil hvalečen narod slovenski možu, ki je „mož bil cel in poštenjak ter zvest domovju sin“ — kjer spi v preranem grobu mož, o katerem je zapel naš blaženi gorski slavec:

„Da, kamen slednji, slednja trava
Proslavlja nam ime Erjavca...“

Mračilo se je, ko sem zapustil to gomilo, ki je sveto vsakemu Slovencu. In v duši rodila se mi je misel za misljo, kaj bi bil ta mož še storil za svoj narod, da mu Morana ni nenadoma, skrivnostno pretrgala življenja nit. Da je mož živel v drugačnih odnosajih... še danes bi se veselili njegove blagodajne navzočnosti... a ni ga med nami, dasi bi... Ne, ni! Besede več!

In potrtim srcem zapustil sem to gomilo, zapustil domovanje naših ljubih pokojnikov ter resnim licem korakal domov. Oj ti spomini, ti spomini!

A glavni spomin na današnji dan? — Memento mori! Mi posvetni črviči se ubijamo, trudimo se, pripravimo se, kakor bi večno živeli. Pride pa malenkostna sapica — in konec je vsemu, lepoto zemlje — in dosti je, dopolnjeno je. Taki so moji spomini na „vseh mrtvih dan“. In tvoji, ljubi čitatelj, ali morejo biti drugačni?!

podvrženi otroci brez šolskega pouka, ko bo podpisano društvo tudi s tem, da mestni občinarji slovenske narodnosti plačujejo enako drugim posrednji in neposrednji davek v mestno blaginjo, in da torej po pravici pričakujejo, naj mesto troši za šolski pouk ne samo neslovenskih, ampak tudi slovenskih otrok, ki imajo enako pravico in dolžnost pouka, kakor drugi.

Slavno starešinstvo naj blagovoljno u-sliši oba dela predloženih prošnje, ker s tem, da u-sliši prvi del, zagotovi pouk 272 svojim otrokom v letu 1893/94, s tem pa, da u-sliši drugi del, zagotovi potreben pouk stalno vsem mestnim otrokom slovenske narodnosti tudi v nadaljnjih letih.

V Gorici, 16. oktobra 1893.

Za slovensko narodno-politično društvo „SLOGA“.

Dr. A. Gregorčič

predsednik.

A. Gabršček

tajnik.

Ker je mestni zastop dajal podporo celo nemški šoli, pričakovali bi bilo, da bodo mestni očete vsaj toliko previdni, da dajo enako podporo tudi slovenskim šolam, kajti drugače preočitno pokažejo svoje nestrpnost nasprotstvo do slovenskega naroda. Toda ne!

Ko je v sobotni seji naznanil župan „Slogina“ prošnja, predlagal je ob enem, naj se izroči šolskemu in finančnemu odseku v presojo. Tu je nastal dr. Venuti in dejal, da o tej prošnji ni treba prav nikake razprave v odsekih, namreč naj se kar naravnost odkloni. Ta predlog je toplo podpral tudi dr. Marani, kateremu smo Slovenci le živina (ki torej šol ne potrebuje!) -- in na to je bila „Slogina“ prošnja odklonjena z vsemi glasovi navzočih starešin.

Ta sklep jasno priča, kaka gospoda vlada v mestni hiši. „Sloga“ prav lahko ugreši mestno podporo, brez katere je izhajala doslej in bo enako tudi zanj. Ako bi bil mestni zastop tudi dal recimo 100 gld. podpore, to bi „Slogi“ ne bila kdo ve kaka pomoč, toda mestni očete bi igrali vsaj nekoliko lepšo figuro, kajti odvrnili bi od sebe ono sodbo, katero so zdaj zaslužili od vsega slovenskega naroda. Ne vemo, ali bo vsem mestnim očetom ljubo, da jih bo moralo naše ljudstvo odslej smatrati za neizprosne nasprotnike vsega kar je slovensko. Pride čas, ko bo marsikdo obžaloval, da je pokazal takó večitno svojo barvo.

Slovenci! Zapomnimo si ta slučaj! Klin s klinom!!

Dopisi.

Iz Renč: Po večletnem službovanju na tukajšnji trirazrednici nas je zapustila vrta g.čna Marija Cazačura, ker se v kratkem omoži. Imenovana gospodična je bila v vsakem pogledu uzor prave učiteljice; zato si je pa tudi pridobila ljubezen in spoštovanje vseh občinarjev. — Žal nam je, da smo jo zgubili, a kar je njej prav, mora biti tudi nam. Voščimo jej v novem stanu prav mnogo srečnih in veselih let. Bog jo živi!

Iz Ajdovščine: Čast konuir čast! Dne 22. okt. vršil se je pri nas pregledni shod. Da bi se vsak rezervist lahko udeležil sv. maše, poslal je gospod stotnik častnika k preč. g. župniku poprašat, kdaj točno začne sv. maša, da do tje pregledni shod zaključí. To je pač prav lepó po reku: Dajte cesarju kar je cesarjevega in Bogu kar je božjega!

Šmartje, 28. oktobra (Občinske volitve — Vno). — Kakor je bilo že naznanjeno, vršile so se pri nas dne 20. septembra občinske volitve. Čita se, kako viharne so te v nekaterih krajih. — Pri nas vršile so se pa tako mirno in složno, da moramo dati vso čast volilecem. Enako vršila se je dne 18. t. m. volitev županstva. Županom bil je enoglasno voljen Fr. Gruntar mož, ki vlada že peto dobo. Našo občino v zadovoljnost vsih občanov. Njegovim namestnikom bili so voljeni gg. J. Poljšak, F. Štubelj in J. Jajčič. — Naše ljudstvo vé in dobro pozna ene, ki so sposobni in vneti za blagor občine, zato pa vselej in mirno voli občinske zastopnike.

Letos je tudi nas oblagodarił Bog z obilo vinske kapljice. — Mislili smo v začetku, da nam poberó koj ob času trgatve ves mošt, posebno še, ker so ga kupovali še predno je trgatve pričela. — Res, bila je takrat kupčija

zeló živahna, a potem obstala je do srede t. m. Sedaj se je pa zopet jelo živahno polniti in voziti. Samo v dveh dneh prodali smo ga okolu 2000 hl. Cena je 12 no 14 gl. Kupci dohajajo vkljub vsemu opravljanju naših zahodnih sosedov, kajti dobro blago se samo hvali.

Z Nabrežine: Ni dolgo temu, kar smo izgubili vrlega pevovodja g. J. Čerina ki je šel popolnjevati svoje znanje v glasbi na Dunaj. Pod njim je naše pevsko društvo nastalo in razcevalo do nenavadne višave, o čemur je „Soča“ že večkrat pisala. Hvala mu za to! Bog mu daj dobro, koder koli bo hodil. — Za njim je prevzel pevovodstvo naš rojak g. učitelj Ign. Tance, ki je tudi ves unet za naše društvo. Ni dvoma torej, da bo naša „Nabrežina“ dobro uspevala tudi zanj. (To zelimo tudi mi. Le srčno naprej! Uredn.)

Ni dolgo temu, ko so dobili nabrežinski trgovci in obrtniki ukaz, da morajo napraviti napise na hiši. To se je zgodilo — in lepó se blišče slovenski napisi po vasi. Toda nekaj ljuljike je tudi tu umes. Nekateri tuji nočejo spoštovati zemlje, na kateri služijo kruh; delajo nam sramoto in oskrinjajo narodno lice naše narodne Nabrežine. Nabrežinci, zapomnimo si to! Kdor nas ne spoštuje, prezirajmo ga tudi mi!

S Koroskega. — „Sočinim“ čitateljem je že dobro znan sloveči celovski glavar Mac-Nevin, saj ta mož je dal že mnogo posla slovenskim poslancem. Čujte, kaj si je zopet izmislil v zadnjih dneh. — Gospod Mac-Nevin povabil je na dan 23. oktobra vse župane iz južne celovške okolice v svojo pisarno na nujen pogovor; župani so seveda ubogali vsi od kraja in prišli v Celovec. In kaj je bilo?

Nie hudega, celó prav ljubeznjiv in sladek je bil ta gospod Mac-Nevin. Povedal je čudečim se županom, da imajo zahvaliti edino le deželnega predsednika Schmidta-Zabierova, ako so dobili cesto čez Hollenburg. Da pa okraj dokaže svojo hvaležnost visokemu dobrotniku (!), naročil je glavar kamenito ploščo z napisom in bronasto podobno Schmidtovo; to ploščo potem uzi dajo v nedeljo 5. novembra. Naročeval je dalje županom, naj nikomur nič ne povedó o tem načrtu, ker treba je, presenetiti deželnega predsednika, ki o celi slavnosti nič ne vé; treba je vse takó urediti, kakor da so župani sami priredili celo slavnost. Plošča, dejal je, bo stala 300 gld. (!!!); 160 gld. nabere glavar pri svojih znaneih (?), 140 gld. pa naj dá 12 slovenskih občin. (V resnici pa cela plošča ne more stati nad 140 gld.!!). Dalje je zatrjeval skrbni Mac-Nevin, da sam oskrbi vse priprave, tudi godbo; in ko se pripeljeta s predsednikom na kraj slavnosti, sprejme ju belo oblečena deklica s šopkom in primernim nagovorom — kar močno preseneti deželnega predsednika, ki „o vsem tem ne bo poprej nič vedel“. Župani naj skrbé edino za streljanje z moznarji in za obilo udeležbo ljudstva.

Naši župani so debelo gledali glavarja Mac-Nevina, ko jim je razkladal te prevažne načrte; nekateri so umeli takoj, kam pes taco moli. Saj je pa tudi cela spletká takó očitna, da bolj ne more biti! Slovensko ljudstvo na Koroskem nima niti najmanjšega uzroka, veseliti se vlade Schmidtove, še manj pa poslovanja celovskega glavarja Mac-Nevina. In slovenski poslanci so se že pogosto pritoževali proti temu gospodomu. Ako bi se posrečil gori označeni načrt celovskega glavarja, tedaj bi liberalni in vladni listi gostobesedno pripovedovali, kakó priljubljena sta imenovana gospoda v celi deželi in tudi med koroskimi Slovenci, kar dokazuje veličastna slavnost 5. nov. 1893. Slovenski poslanci bi pa ostali lažniki in hujskači, ki le združba sejejo med koroskimi Slovenci, dasi tam nimajo ničesa iskati.

Toda naši župani niso molčali, niso hoteli narediti tolike sramote svojemu narodu; razodeli so celo spletko — in zdaj, ko nam je znana, gospoda Mac-Nevin in Schmidt-Zabierov lahko začeta svojo — kajmedijo, ki dobi gotovo tako uvaževanje od strani javnega mnenja, kakoršno zasluži. Naši poslanci imajo pa zopet lep slučaj, da osvetlijo spletko, ki se kujejo na slovenski zetlji proti slovenskemu narodu.

Dostavek uredništva. — Podobnih slučajev smo doživeli že več tudi na Primorskem. Ko se je pred dobrimi desetimi leti Pretisu majalo stališče, ker so ga izpodirvali slovenski poslanci, uprizarili so mu ne-

preživela že 70 let, v trudu in potu svojega obraza. V naročju ima enoletno dete, ki se zvija in joče; za krilo se je držel nekako tri leta star deček, ki rado vedno zijá na vse strani, tam pri slabem lesenem križu pa kleči sedemletna deklica. Starika je molila rožni venec „vseh mrtvih“, deklica je odgovarjala. Poslušal som nekaj časa; končale ste. A deklica pri križu se oglasi: „Molite še en očenašek, še en očenašek za rajno mamico!“ Starika: „Da, da, ljubi otrok, le molite, ti si nedolžno dete, ti si angelček, Bog te bo poslušal.“ In molile ste dalje. — Sirote! Mati jih je zapustila, ko je najmlajše dete poslala na svet, v mukah in težavah, ki so jo stale življenje. Oče dela v tovarni, za nje skrbi pa stara mati. Kakó dolgo bo to trpelo? Na starkino mesto pride mačeha, gotovo, saj oče že vé, katero jim pripelje v hišo. Sirote!

Toda dalje, dalje! Glej tu na levi dva železna križa drug pri drugem; dva groba sta torej, prvi je že zarasel s travo, drugi je še mlad. Od grobeh stojita starček in starika, mož in žena sta. Imela sta dva otroka, oboje sina. Kruh sta si služila že sama in skrbela za starše. Toda usoda ni privoščila starčku in starki mirnega življenja v starosti; pobrala jima je oba sinova, da nimata nikogar, ki bi jima lajšal zadnje ure življenja. Lahko je umeti, kaj čutila, koliko trpita, ko stojita ob grobu svojih najdražjih zakladov!

Kamor se ozrem, povsod žalni prizori, povsod solzé, globoki vzdih in srčna molitev. Tu oče ali mati za otrokom, tam otrok za očetom ali materjo; tu mož za ženo, tam žena za možem; tu nevesta za ženinom,

kateri pri veselici „Delavskega podpornega društva“ res sijajno ovacijo — in brzovaj je celo noč trobil po svetu o tem sijajnem in velepomembnem dogodku, ki je postavljaj na laž slovenske poslanice.

Drug slučaj! Naši poslanci so se mnogo pritoževali proti Rinaldiniju. In glejte, tu smo zopet Slovenci sami, ki postavljamo svoje poslance na laž. V istem času, ko so poslanci R. najhujše napadali — imenovali so Tolminci najznamenitejši svoj kraj „Rinaldini-Warte“. Res je sicer, da je to delo edino le glavarja Marenzija, a Tolminci so molče pritrili, ker se ne upajo upirati oblastnemu gospodu, toda visoki krogi so drugače poučeni o tem — in slovenski poslanci so ostali na cedilu.

Tako je! In potem bomo zahtevali od svojih poslancev, naj storijo to in ono, ko ji sami jemljemo orožje iz rok!!

Čas bi bil, da se otresemo vseh obzir, ko gre za to, da ne delamo ovir svojim poslancem, ko se trudijo za naš blagor! To naj blagovolje uvaževati vsi rodoljubi na deželi! Kdorkoli se predlaga kako odlikovanje temu ali onemu uradniku, zlasti političnemu, recimo kakemu glavarju ali namestniku, tedaj je treba velike opreznosti, kajti taki čini se navadno zlorabijo v svrhe, katerih glavna ost je obrnjenost proti narodnim na im težujam, kakor je razvidno tudi iz treh gori omenjenih slučajev. Bodimo zategadel močje in ne ponižni blapei!

Domače in razne novice

Iz Kanala došla nam je v torek popoldne žalostna vest, da je tankaj umrl ob 11. predp. iskren rodoljub g. Josip Hönig, trgovec, posestnik, občinski zastopnik in častni veteran, priljubljen mož povsod, kjer so ga poznali. Umrl je v najlepši možni dobi, star komaj 44 let. Dobil je pljučnico, kateri so se pridružile druge bolezni, ki so uničile blago življenje pokojnikovo. Rajni Hönig bil je iskren rodoljub, povsod zvrven, kjer je bilo kaj narodnega; poseben ljubitelj je bil petja in glase. Pogosto je prihajal v Gorico, v Test in se dalje, ako je bila oglašena kaka posebna narodna veselica ali slavnost. Domovina naša nima obilo takih mož, ki bi imeli do nje toliko sra, kakor naš Josip Hönig. Soska dolina bo bridko čutila njegovo izgubo in zato rosnim očesom gledamo za njim, iz sra pa nam prihajajo vroče želje, naj bi dobrotno nebó obilo oblagodarilo pokojnikove lepe čednosti.

Pokojnik je bil zadnja leta tudi namestnik v „Sloginem“ odboru ter veren somišljenik in sodelavec sedanjega političnega vodstva v deželi.

Kakó je bil prijeten, dokazal je sijajen pogreb, ki se je vršil učeraj ob 10. uri zjutraj. Vreme se je zjasnilo in od blizu in daleč privreli so prijatelji, znanci in drugi častili, da izkazuje zadnji čast pokojnemu Hönigu. Tudi častila duhovščina došla je iz raznih vasij kanalskega okraja. Kanalski in ročinjski pevci peli so pod vodstvom gg. Zega in Kacafura tri pesmi, pred hišo, v cerkvi in ob odprtem grobu. Pogreba sta se udeležili tudi veteransko in ognjegasno društvo, katerih član je bil blagi pokojnik. — Žalostnim srcem zapisali smo te vrstice, kajti takih mož, kakoršen je bil pokojni Josip Hönig, ni mnogo posajenih po zemljici slovenski. Bog mu daj večni mir ter potoljci žalostno udovo in celo rodbino!

Na Slapu pri Vipavi so ustanovili posojilnico. Vesela novica! — Samo to bi radi opomnili: ali bi sedež ne bil bolj primeren v Vipavi, kjer ima sedež okrajno sodišče, kar jako olajša poslovanje?!

Mestni zastop gorški je sklenil v sobotni seji, poslati na ministerstvo utok proti sklepu deželnega šolskega sveta, da se morata zapreti dve novi šoli, kateri je mestni zastop otvoril brez dovoljenja deželne šolske oblasti. Dr. Venuti je prečital svoj vodeni utok, ki je takó reven, da bolj ne more biti. Gospoda se postavlja na oblastno stališče, kakor da ni višje oblasti nad njimi, dasi bi morala priznati, da šole ustanovlja deželni šolski svet. Zato je utok ustanovitve! — Prav čuden pa se nam zdi sklep, naj novi šoli poslujeta dalje, dokler ne izreče ministerstvo svoje besede v tej zadevi. To je nezakonito! Radovedni smo, kakó se bodo višji krogi vedli nasproti tolikej upornosti naše magistratove gospode.

Slovenski roditelji v Gorici so pravi trpin. Ze nad dve leti se potegujejo za šole

svojim otrokom. Na opetovan pritisek od zgore zganila se je mestna šolska oblast toliko, da je sklicala dne 31. oktobra sejo one komisije, ki ima pretresati prošnje za slovensko šolo. Prihodnji ponedeljek bo zopet seja, h kateri so klicani nekateri roditelji, da se izjavijo, ali so Slovenci, in da spričajo z listom pristojne cerkvene oblasti, kedaj so rojeni otroci, za katere prosijo šolo. Mestno županstvo ima poseben urad za ljudsko popisovanje, kateremu natančno popisujejo mestni župniki vsak teden posebe vse one, ki se rodijo ali umirajo. Ta urad hrani popolnoma take matrice, kakor se nahajajo v župnijskih uradih. Iz teh matric ali matrik sestavlja popisovalni urad vsako leto imenik šolski dolžnosti podvrženih otrok v Gorici. Iz teh matrik in iz popisovalnih pol z dne 31. decembra 1890 se dá malodane gledé vseh otrok, za katere se prosi šola, dokazati, kedaj so bili rojeni. K čemu se torej nadlegujejo roditelji, da morajo posamič iti k župnikom po dotična spričevala? K čemu se nadlegujejo župniki, ki so že izročili o svojem času vse potrebne podatke mestnemu županstvu? Ako hoče komisija kar najhitreje in najbolje izvršiti dolženo nalogo, naj se obrne na popisni urad, kateri, če treba, lahko prinese v komisijo sejo vse knjige in popisne pole. Ker se pa ne moremo sili ustavljati, prosimo vse slovenske roditelje, ki bodo vabljeni na magistrat, naj nesejo seboj krsna pisma svojih otrok ako jih imajo, ali pa ona spričevala dušnih pastirjev, katera izdajajo gledé rojstva šolski dolžnosti podvrženim otrokom. Kdor nima takega listca, naj se oglasi zanj pri župniku one cerkve, v kateri je bil dotični otrok krščen. Naj se nikdo izmed roditeljev, ki so podpisali prošnjo za slovensko šolo, ne odteguje, ampak vsakdo naj si oskrbi za časa rojstne listice vseh svojih otrok, katere je v prošnji navedel, ter naj jih vzame seboj, ko bo klican na magistrat. Rodoljubi so naproseni, naj takim prosilec, katerim naš list ne pride v roke, pojasnijo vso stvar in naj jim priporočijo, da gotovo storé, kar se od njih zahteva.

Dr. Venuti in dr. Nardini nočeta verovati cestnim kamnom, ki kažejo, da od stolne cerkve do Bolkovce hiše na Ajševci, kjer je slovenska šola, znaša daljava nad štiri kilometre. Zato bo komisija čisto se enkrat merila. Ali jo bo spremljala mestna godba, ni se dognano. Komisijne seje bi se morale vršiti zaporedom, dokler ne bo vse delo končano; dr. Venuti je pa že naznanil, da on ima čas samo enkrat na teden, namreč v nedeljo priti k seji. Šolski nadzornik Čulot je predlagal seje po trikrat na teden. V prihodnji seji se najbrže določi nadaljno postopanje. Dr. Venuti pa bi radi uprasali, ali je morda zato prevzal mandat v komisijo, da ne bi hodil k sejam in tako delo oviral?

Obravnava. — V ponedeljek se je vršila obravnava pred okrožnim sodiščem vsled utoka c. kr. državnega pravdnistva proti razsodbi mestno-odrejenega okrajnega sodišča, ki se je izreklo nepristopnim, soditi „Sočinega“ urednika zaradi „zanemarjanja dolžne pažnje“ potem, ko je ta izjavil, da je sam pisal zaplenjeni članek „Nismo sami“. — Predsednik je bil svet. Goriup, glasovalci pa so bili svetniki Gironeoli in Schmar- da ter pristav Dell'Ara; državno pravdnistvo je zastopal namestnik Zörner. — Prečitali so razsodbo prve instance, utok državnega pravdnistva, članek v „Soči“, zapisnik našega urednika pri uvodni preiskavi, na kar je sodni dvor odšel. Ko se je vrnil, proglasil je razsodbo, ki razveljavi razsodbo prve instance, češ, da ni bilo opravičeno, samo izreči svojo nepristopnost, marveč imelo bi izreči svojo sodbu. — Cela zadeva pride torej zopet pred prvega sodnika.

Državno pravdnistvo je zopet tožilo v italijanskem jeziku, na kar je sledila italijanska razsodba. Tudi proti temu slučaju se pritožimo, ker hočemo da slovenske stranke mora javni tožnik tožiti v slovenskem jeziku!

„Goriški Sokol“ priredil je v nedeljo prav prijeten večer svojim udom in povabljenim gostom. Dvorana je bila polna občinstva iz vseh slovenskih krogov goriškega mesta in okolice. — Možki zbor štel je sicer le osem glasov, a ti so bili res kos svoji nalogi; petje je bilo dovršeno, kar moramo javno priznati in pohvaliti. Gospodu pevovodji Bajtu častitamo na tem uspehu, ki mu bodi v spodbuj, da bi tudi nadalje posvetil svoje moči naši krasni narodni pesmi.

Tamburaški zbor je ta večer prvič nastopil. Ze s prvo točko je presenetil in očaral vse občinstvo, ki je burno zahtevalo, da jo mora ponoviti. Z vsako točko je raslo oduševljenje v dvorani in po vsakej točki je sledila živahnejša pohvala. Občinstvo je z oduševljenimi klici izjavljalo svoje priznanje g. M. Korišcu, ki je z mnogim trudom izvežbal ta tamburaški zbor. Prvi uspeh hodi tamburaškemu zboru v spodbuj, da bi se nadalje popolnjeval svoje znanje in da bi stopal čedalje više in više na lestvi prekrasne jugoslovanske narodne glasbe.

Deklamacija „Pozdrav tamburašem“ je bila zložena nalašč za ta večer; v polnih verzih vrsti se misel za mislijo o naši narodni glashi in konečno sledi navdušen pozdrav novemu tamburaškemu zboru. — Prizor „Kakó se je ženil“ je občinstva z živahnostjo zadovoljnostjo poslušalo do konca. Tudi igra doigrala se je v popolno zadovoljnost občinstva, na kar je sledilo srečkanje in potem domača zabava. S to veselico je „Goriški Sokol“ častno pričel zimsko dobo.

Solkanski „napad“. — Kmalu bo tri mesece od dogodka na solkanski cesti, a do danes vsi napori orožnikov in sodišča niso našli še storilcev. Zakaj ne?! Povedali smo že večkrat: zato, ker so jih iskali tam, kjer jih ni, a med tem so storilci ali pa obrekovalci ušli zaslužnemu plačilu.

„Tukaj“ prepovedan! — V Gorici se je vršil vojaški pregledni (kontrolni) shod. Pred početkom prečital se je ukaz, da rezervisti ne smejo naznanjati svoje navzočnosti s „tukaj“ ali „presente“, marveč edino le po nemški s — „hier“. In to v deželi, kjer nemščina ni niti deželni jezik!!

Porotniki. — Mnogo županstev nam je naznanilo svoje porotnike, a ne še vsa. Zakaj ne? — Nekateri župani niso celó nič storili v tem oziru, ker niso razumeli okrožnice c. kr. okrajnega glavarstva goriškega, ker je bila nemška. — V takó važnih zadevah se torej pošiljajo nemške okrožnice, katere težko nme celó človek, ki dobro pozna ta jezik. Takó višje oblasti stvari škodujejo mesto da bi ji koristile! Trud za slovensko prestavo bi bil prav majhen in vsa županstva bi umela, kaj hoče glavarstvo od njih! Dovolj žalostno, ako pa pri glavarstvu za čisto slovenski okraj ni uradnika, ki bi poznal slovenski jezik!

Kazipot po deželi gorški in gradski izdala naša tiskarna po novem letu. V tej knjigi bodo poleg raznega koledarskega gradiva nakopieni vsi mogoči podatki o naši deželi, o oddaljenosti, o deželni upravi, o cerkvi, o solstvu, o sodnih, političnih in drugih uradih, itd. itd. Karkoli ho kdo iskal o naši deželi v tem oziru, dobi gotovo v nji.

Za podatke o županijah, o občinskih staršinstvih itd., obrnili smo se s posebno okrožnico do gg. županov. Kdor nam ni še odgovoril na uprašanja, na blagovoli rimprej to storiti, da ne bodo v knjigi pogrešeni podatki o tisti občini.

Gg. učitelje prosimo, naj nam pošljejo podatke o svojih solah. Slavnarodna društva pa naj nam naznanijo svoje odbore in starost društva.

V knjigo se bodo sprejemali tudi oglasi, kakor pri drugih narodih in tudi pri naših Lahih, kojih „Guida schematic“ o slovenskem delu dežele ni vredna potnega groša.

Slavno županstva opozarjamo, da ne morejo pošiljati zasebnikom svojih pisem poštine prosto kot uradno reč. Društvo „Sloga“ in naša tiskarna plačala sta zadnji čas celó vrsto kaznjiv od takih pisem. Prosimo zategadel, da sl. županstva blagovolé prilepiti na vsako tako pismo potrebno znamko.

Napad na Slovence. — V ponedeljek večer vračala sta se dva Slovence iz Ločnika v Podgoro. Srečala sta kakih 10 Ločnicanov, ki so se držali drug drugega in takó zagradili celo cesto. Jeden Slovencev se je zadostno umaknil, drugi pa je pri strani pretrgal vrsto; bila je tema in ni dobro videl, kakó velika je vrsta. Ločnicani so napadli tega Slovence in trikrat pretepli. Priteklo je več ljudi na pomoč, a prepozno. — Med Ločnicani je bil tudi jeden vjak. Stvar preiskuje c. kr. orožništvo. — Ako bi bili napadli Slovenci in napadenca Laha, joj kak krik bi nastal v lahonskem izraeu! — Tisti mladenič v Storigori, ki so baje na cesti ustavili dva „Italijana“, so bili takoj zaprti!!

Učiteljske vesti. — S Tolminkesga: Stalno nameščeni so sledeči gg. učitelji: Adolf Komac v Bolcu, Ferdinand Jelinčič pride iz Čadra-Zadlaza v Log, Josip Rakovšček v Kobaridu, Fran Uršič na Ljubušnjem, Anton Stres v Sedlu, Ferdo Gabršček v Žage v Dol. Trebušo, Kristjan Kogoj na Ljubinju, Josip Kenda pri Sv. Luciji, Fran

Bogataj iz Bolca na Livek. — Začasno: Josipina Slunder v Kobaridu, Viktor Vuga iz Kobarida na Ponikve, Peter Kogoj iz Čerkna na Bukovo, Rudolf Jelinčič v Čadru-Zadlazu. — V prvo plačno vrsto je bil povisan g. Ivan Gerželj pri Sv. Luciji, v drugo pa gg. Ivan Ivanič v Kredu, Andrej Vrtovec v Tolminu, Viktor Uršič na St. Viskigori in Fran Bogataj na Livku.

V znamenju sloge. — Pod tem naslovom objavila je „Edinost“ od sobote članek, ki zasluži, da bi ga marsikdo prečital vsaj dvakrat in si dobro zapisal za uho nekatere prav važne resnice. Začetek članka je tak-le:

„Javnosti je znano, kakó sodimo mi o našem domačem prepiru; znano je vsakomur, da obsojamo ta prepir kar najstrože. Obsojamo ga, ker vemo, da ne koristi ni konservativni oziroma verski stvari, ni takozvanim „radikalcem“, pač pa je v neizmerno škodo narodni stvari. Sivar je torej taka-le: ob onih uprašanjih, ko se križajo pota obeh domaćih, pripravljaj se strank, nima ni jedna ni druga nikakega dobička od tega prepira; pri onem uprašanju pa, kjer so ali bi jima morali biti smotri povsem jednaki, pri narodnem uprašanju, trpiti pa obe stranki — škodo. Na jedni strani torej nikakega dobička, na drugi pa volikanska škoda — kdo ne bi torej obsojal ta nezmisljeni prepir?! In čudno; oni in isti ljudje, ki propovedujejo na zunan, recimo v „veliki“ politiki, skrajni oportunitizem, oni in isti ljudje, ki nam trobijo v enomer na ušesa, da treba računati z razmerami — oni in isti ljudje so v našem domačem prepiru propovedniki najhujšega radikalizma in neizprosne ne- strpnosti. V borbi proti nekemu skupnemu sovražniku bodimo torej pohlevni in popustljivi, mej nami samimi pa ostani v permanenti — mesarsko klanje. Nasproti narodnim sovražnikom, in celo nasproti židovstvu, naj velja najhujša vstrpnost — nasproti bratu in sorojaku pa kruti fanatizem; v borbi za narodna prava naj bi bili ovčice, v borbi proti onim mej nami, ki so nekoliko odločnejši mino nas pri zahtevanju narodnih pravic svojemu rodu, pa — volkovi. Kako protislovje, kaka nedoslednost, in kaka — nezmisljenost!“

Kriza. — V drugi izdaji zadnje številke smo na kratko zapisali zadnji hip dobo nam novico, da je grof Taaffe ponudil vlado Hohenwartu. To je bilo resnično. Tuda Hohenwart je odklonil ponudbo z ozirom na svojo starost.

Isti večer je Taaffe naznanil brzovajno cesarju v Budimpešti, da vlada namerava odstopiti. Drugi dan je cesar došel na Dunaj in predsedoval ministrskemu svetu, pri katerem je Taaffe podal cesarju prošnjo za odpust celoga ministerstva.

Ni skoro nikakega dvoma, da bo ministerstvo odpuščeno, kar se pa do zdaj še ni zgodilo. Cesar se je vrnil v Budimpešto, ne da je izrekel svojo veljavno besedo. Da sedanja vlada vodi začasno svoje posle še nadalje. — Presv. cesar je pa odložil zborovanje državnega zbora, dokler se kriza ne reši.

S početka se je govorilo, da novo ministerstvo sestavi Taaffe, potem Hohenwart, knez Alfred Windischgrätz, galiski namestnik Badeni in za njim češki namestnik grof Thun. Do danes, ko to pišemo, ne ve se še nič gotovega; vsak hip dolhujajo nove kombinacije.

Zadnja novica: Windischgrätz, Thun in Badeni bili so poklicani k cesarju v Budimpešto.

Obesil se je na dan Vseh svetnikov neki Pirc. oče 8 otrok. Ta žalostni čin izvršil je v svoji hiši pod streho.

V Logu pod Predelom otvorili so novo brzovajno postajo.

Naznanilo.

S tem se p. n. občinstvu naznanj, da bode živinski in mešani semenj sv. Martina v Komnu dne 10. novembra in ne več 12; živina je štantnine prosta.

Županstvo Komen 1. novembra 1893

Župan: Jos. Kovačič

Razglas! — Slovenski oddelek deželne kmetijske šole sklene dne 25. novembra t. l. dveletni tečaj — nov tečaj pa se začne dne 4. decembra t. l.

Razpisanih je 8 stipendijev po letnih 100 gld.

Prošnje na deželni odbor je podati solskemu vodstvu najkasneje do 20. novembra.

V kmetijsko šolo se sprejmo mladenčji kteri

a. so dosegli 15. leto,
b. znajo brati in pisati, kar se dokaže posprejemnem izpitu početkom dveletnega tečaja.

c. so zdravi in krepke postave, ter izkazujejo dobro нравno vedenje.

Prošnji je priložiti:

1. krsni list,
2. šolsko spričevalo,
3. spričevalo uobznošni,
4. zdravniško spričevalo,
5. županstveno spričevalo gledé dobrega нравnega vedenja.

Učenci se dežeje vseh del na kmetiji.

Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici.